

Bottlik Iván

50 éve rendezték meg az első női sakkolimpiát

A férfi sakkolimpiák elindulása után 30 évvel szervezték meg a hölgyek csapatának első világvárményét. Az elnevezés női csapat-világvármény volt, de akadtak, akik már akkor megelőgezték a sakkolimpia elnevezést, amely később hivatalossá vált. A döntést a FIDE 1956-os, moszkvai ülése hozta meg. A Sakkélet beszámolójában ezt olvashatjuk: „Hollandia megkísérli előkészíteni az első női csapat-világvármény megrendezését, amelyen egyelőre 2 tagú csapatok vennének részt, hogy azok az országok is szerepelhessenek, amelyekben a női sakkolás még kevésbé fejlett.”

Az évforduló megérdemli a megemlékezést, annál is inkább, mivel számottevően ki tudjuk egészíteni a Magyar Sakkélet 1957. novemberi beszámolóját. Az ott megtalálható adatok egy részét most nem ismételtük meg, hogy minél több új információ kerülhessen be a cikkbe.

A kétfős, minimális csapatlétszám szolid utazási költséget jelentett, így a feltételezettnél több, 21 csapat nevezett. Igaz, ebből csak egy jött Európán kívülről.

Egy hollandiai kisváros, Emmen adott otthont 1957. szeptember 2-21. közt a 42 versenyzőnek, a kísérőknek, a vendégeknek és a holland szervezőknek. Az „otthonadás” ezúttal szinte szó szerint volt érthető, ugyanis a városka szerény szállodai kapacitását jelentős részben parlamenti képviselők hosszabb ottani programja vette igénybe. Így a versenyzők zömét magánházaknál szállásolták el, sőt étkezésüket is részben ott kapták. A három magyar versenyző úgyannak a szép családi háznak három hálószobáját lakta. Hollandiában a női versenyeken az ilyen szállás gyakran előfordult. Ehhez azonban hozzá kell tenni, hogy ezekben az években sehol nem rendeztek annyi női nemzetközi versenyt, mint Hollandiában (később Jugoszlávia is kiemelkedő szerepet vállalt ebben), ahová a mi versenyzőink is rendszeresen eljutottak. Így a magánházaknál történő elhelyezés és a szerény díjak mellett is nagyon fontos és köszönetet érdemlő szerepet játszottak azzal, hogy a hölgyesakkoknak versenyalkalmakat, és – aminek akkor jelentős értéke volt – külföldi utazási lehetőséget biztosítottak.

A csapatok két táblán játszottak, amint néhány következő olimpián is, de az egyedül itt fordult elő, hogy a verseny elején ismertett kiírás szerint a tartalék játéka nem engedték meg, tehát ugyanannak a két versenyzőnek kellett minden fordulóban játszani.

A magyar csapat tervezett tagjai Hönsch Irén és Sinka Brigitta voltak, tartaléknak Kertész Bélánét jelölték. Az 1956-os bajnokság ugyan Hönsch és Kertész holtversenyes elsőjét hozta, de a hat legjobb nőversenyző 1957. nyári válogató versenyét Hönsch és Sinka nagy fölényrel nyerte, Kertész pedig hatodik lett. A csapat összeállítását az olimpia után megrendezett 1957-es bajnokság is igazolta, ahol a sorrend: 1. Hönsch 2. Sinka 3. Kertész lett.

A csapat kísérője, a játékosok szekundánsa Sándor Béla volt.

Más dolog azonban a versenyeredmény és más az útlevelek kiállítására. Az indulás időpontjára ugyanis Sinka okmánya nem készült el. Amikor aztán egy hét késéssel megkapta, utánuk utazott de az említett kiírás miatt nem játszhatott. Ő egyébként a második olimpiának nevezett magyar csapatnak is tagja lett – az az olimpia meg elmaradt. Amikor aztán egy év késéssel megrendezték, megváltozott a csapat összetétele, ő nem került be. Aligha van a sakk történetnek még egy ilyen balszerencés versenyzője, aki két olimpián csapatnak is tagja lett volna és egyikén sem játszhatott. Szerencésnek nevezhette viszont magát az ir csapat első táblás versenyzője, Chater, hogy nem késlekedtek tovább a női olimpiák megszervezésével, hiszen az idő ellene dolgozott: 82 évesen vett részt a versenyen!

A magyar beszámoló nem említi meg, hogy Emmenben egyszer mégis eltértek a kiírástól: a hollandok első táblása, Heemskerck cseréjéhez – akinek a verseny alatt eltört a lába, aztán meghalt az édesapja – a csapatkapitányok hozzájárultak. A döntésben bizonyosan szerepe volt annak (a valóban nyomós okok mellett), hogy a vendéglátó ország világlklasszis versenyzőjéről volt szó. El kell azt is ismerni, hogy a cserével a holland csapat gyengült, hiszen a cserejátékos jóval gyengébb volt az eredetnél.

A résztvevőket 3 elődöntőbe sorolták, melyekből 3-3 csapat jutott a döntőbe. A minket érintő II. csoport vég-eredménye: 1. NDK 10, 2. Bulgária 9, 3. Magyarország 8, 4. Egyesült Államok 7, 5. Skócia 3,5, 6. Ausztria 3, 7. Luxemburg 1,5 pont. A csoport csapatmérkőzéseinek eredménytáblázatát a Magyar Sakkélet 1957. évfolyamának 166. oldalán közli, hiányoznak azonban a versenyzők egyéni eredményei. A versenyről bulletin nem jelent meg, így az eredményeket nem volt egyszerű megtalálni.

Eredményeink az elődöntőben:

- 1. forduló:** Magyarország–Bulgária 0,5:1,5
Hönsch–Aszenova 0,5:0,5
Kertész–Ivanova 0:1
- 2. forduló:** Magyarország–Luxemburg 2:0
Hönsch–Tresch 1:0
Kertész–Welter 1:0
- 3. forduló:** Magyar–Egyesült Államok 1,5:0,5
Hönsch–Gresser 1:0
Kertész–Piatigorsky 0,5:0,5
- 4. forduló:** Magyarország–Skócia 1:1
Hönsch–Steedman 1:0
Kertész–Foggie 0:1
- 5. forduló:** Magyarország szabadnapos
- 6. forduló:** Magyarország–Ausztria 2:0
Hönsch–Hausner 1:0
Kertész–Zebinger 1:0

Hönsch remek játéka szerencsére behozta csapatunkat a döntőbe, ahol aztán már Kertész is jobban játszott: erősebb ellenfelek ellen is megszerezte a pontok felét.

Eredményeink a döntőben:

- 1. forduló:** Magyarország–Románia 1:1
Hönsch–dr. Todorevici 0:1
Kertész–Teodorescu 1:0
- 2. forduló:** Magyarország–NSZK 1,5:0,5
Hönsch–Rinder 1:0
Kertész–Landmesser 0,5:0,5
- 3. forduló:** Magyarország–Hollandia 1,5:0,5
Hönsch–van den Veen 1:0
Kertész–Roadant 0,5:0,5
- 4. forduló:** Magyarország–Jugoszlávia 1:1
Hönsch–Timofejeva 0,5:0,5
Kertész–Stadler 0,5:0,5
- 5. forduló:** szabadnap
- 6. forduló:** Magyarország–Sovjetunió 1:1
Hönsch–Rubcova 0,5:0,5
Kertész–Zvorikina 0,5:0,5
- 7. forduló:** Magyarország–NDK 0,5:1,5
Hönsch–Keller-Hermann 0,5:0,5
Kertész–Altrichter 0:1
- 8. forduló:** Magyarország–Bulgária 0,5:1,5
Hönsch–Aszenova 0:1
Kertész–Ivanova 0,5:0,5
- 9. forduló:** Magyarország–Anglia: 1,5:0,5
Hönsch–Pritchard 1:0
Kertész–Tranmer 0,5:0,5

Hönsch a döntőben az 1. táblán 4,5 pontot, 56,2%-ot ért el, az elődöntőben pedig

**FIZESSEN ELŐ
A MAGYAR
SAKKVILÁG FÜZETEK
SOROZATRA!
ÁRA: 4 900 Ft / 10 DB**

6-ből 5 pontot, 83,3%-ot. Kertészné az elődöntőben is és a döntőben is 50%-ot teljesített, 3 illetve 4 ponttal.

Az első három helyezett – pontszámuk alapján nézve – biztosan jutott érmes helyhez. A mutatott játék alapján nem tudjuk értékelni a helyezések realitását, mert a női sakkozásnak az a korai szakasza volt, amikor még a legjobbak közt is nagyon sok volt az elnézés jellegű hiba. A teljes játszmáanyag egyébként sokáig ismeretlen volt, csak nemrég talált a kutatás ígéretes nyomokra.

Az élen hatalmas volt a küzdelem. Az azonos pontszámot elért csapatok közül azért a Szovjetunió lett az aranyérmes, mert több csapatgyőzelmet aratott, noha a nyolc meccsének csak a felét nyerte meg, négyet... A legtöbb győzelmet az NDK bronzérmes csapata szerezte: ötöt.

Az elődöntők negyedik és ötödik helyezettei a vigaszversenyek A-csoportjába jutottak. Ebben az első három az Egyesült Államok, Csehszlovákia és Lengyelország lett, azaz őket tekinthetjük a 10. 11. és 12. helyezetteknek.

A 6. és 7. helyeken végeztek a B-csoportba jutottak. Így mindenki legalább 11 versenyjátszmát válthatott, ami egy egyéni versenyt is pótolhatott a számukra.

Az évforduló arra is lehetőséget ad, hogy tisztelettel köszöntsük az első olimpiára kiutazott két versenyzőnőnk: a 75 éves Hönisch Irént és a 80. évéhez közelítő Sinka Brigittát, akik a magyar sakkozásnak kiemelkedően sikeres versenyzői voltak. Pályafutásukról a Sakkéletben 1997-ben és 2002-ben publikáltam cikket.

Versenyzőnőink játékának illusztrálására bemutatjuk egy-egy játszmájukat. Hönisch Irén (aki később Silye Jenőné, majd Károly Lajosné néven versenyzett) a világbajnoknő ellen ért el értékes döntletet:

VEZÉRCSEL D10

Hönisch-Rubcova
(Magyarország-Szovjetunió)
1.d4 d5 2.c4 c6 3.cxd5 cxd5 4.♖c2 ♘c6 5.e3 ♘f6 6.♗c3 e6 7.a3 ♗e7 8.♗f3 0-0 9.♗d3 ♗d7 10.0-0 ♖e8 11.♗d2 ♗d6 12.♖a1 e5 13.dxe5 ♗xe5 14.♗d4 ♗xd3 15.♖xd3 ♗b8 16.♗ce2 ♖b6 17.♖b3 ♖xb3 18.♗xb3 b6 19.♗bd4 ♗d6 20.♖xc8 ♖xc8 21.♗c1 ♖xc1+ 22.♗c1 ♗e4 23.b4

NŐI CSAPAT-VILÁGBAJNORSÁG DÖNTŐ	Szovjetunió	Románia	NDK	Magyarország	Bulgária	Jugoszlávia	Anglia	NSZK	Hollandia	POINT
Szovjetunió	—	1 1/2	1	1	1 1/2	1 1/2	1 1/2	2	10 1/2	
Románia	1	—	1	1	2	1 1/2	2	2	10 1/2	
Német Dem. Közt.	1/2	1	—	1 1/2	1 1/2	1 1/2	1	1 1/2	10	
Magyarország	1	1 1/2	1 1/2	—	1	1	0	2	8	
Bulgária	1	1 1/2	1 1/2	1	—	1 1/2	1 1/2	1 1/2	8 1/2	
Jugoszlávia	1	0 1/2	1	1	1 1/2	—	1 1/2	1 1/2	7 1/2	
Anglia	1/2	1 1/2	1 1/2	1 1/2	1 1/2	1 1/2	—	1 1/2	7	
Német Szöv. Közt.	1/2	0	1	1 1/2	2	0	1	—	6	
Hollandia	0	0	1/2	1/2	0 1/2	1/2	1	—	4	

a6 24.f3 ♗f6 25.g3 ♗f8 26.♗f2 h5 27.♗b2 ♗e7 28.♗f4 g5 29.♗d3 g4 30.♗f4 gx3 31.♗x3 döntetlen.

Kertészné, (aki a következő évtizedekben Karakas Gyuláné, majd Karakas Éva, végül pedig dr. Ladányiné Karakas Éva néven szerepelt) a románok ellen szerzett szép győzelmet a következő támadó játszmájával:

SPANYOL MEGNYITÁS C90

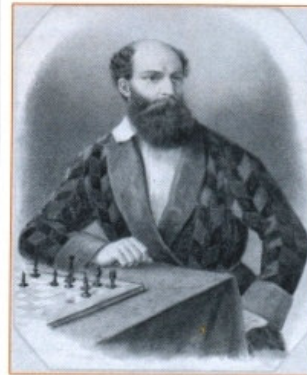
Teodorescu-Kertészné
(Románia-Magyarország)
1.e4 e5 2.♗f3 ♗c6 3.♗b5 a6 4.♗a4 ♗f6 5.0-0 ♗e7 6.♗e1 b5 7.♗b3 d6 8.h3 ♗a5 9.c3 ♗xb3 10.axb3 c5 11.d3 0-0 12.♗bd2 ♗b7 13.♗f1 ♖e8 14.♗g3 ♗f8 15.♗f5 ♗h8 16.g4 g6 17.♗g3 h6 18.♗g2 d5 19.♖c2 ♖c7 20.exd5 ♗xd5 21.♗e4 f5 22.gxf5 gxf5 23.♗g3 ♖c6 24.♖d1 ♗f4+ 25.♗xf4 exf4 26.♖xe8 ♖xe8 27.♗f1

27...♖e1! és világos feladta.

Hölgyversenyzőink első olimpiai szereplése igazán elismerésre méltó eredményt hozott, annál is inkább, mert a világ legjobbjai itt voltak a versenyen, kivéve a szovjetek harmadik számú és további versenyzőnőit, akik a csapatlétszám miatt nem lehetek itt. Az azóta eltelt fél évszázad alatt ezt újabb sikerek – köztük arany- és ezüstérmek is – követték, a magyar sakkozás történetének egyik értékes fejezetét alkotva.

Appendix a Kis Magyar Sakk történethez

Joseph Martignoni (1803-1873): Baththyány Lajos. 1849
papír, akvarell, 20 x 16 cm
Ltsz.: 18 701
Budapesti Történelmi Múzeum

Alois Martignoni (1782-1855) a rorschachi születésű, Karlsruhe-ban, majd 1818 és 1854 között Belgiumban működő népszerű miniatűr-festő két gyermeke követte apját mesterségében. Anna lánya portré, Joseph fia pedig tájkép és miniatűr arcképfestőként vált ismertté. Joseph Martignoni korai tájképvallerei szülőföldjének nevezetességeit mutatják be, portréi nagyon kedveltek voltak. Baththyány Lajos házikájában, sakkozva ábrázolja vízfestménye, amely a biedermeier portrék életkép jellegű változatának jellegzetes példája. A Magyar Nemzeti Múzeum őriz egy sakk-készletet, amely a hagyomány szerint gyakor Baththyány Lajosé volt, s később Hona lánya ajándékozta a dácai tamitonak, akitől a múzeumi gyűjteménybe került.

Magyar Országos Sakk-tájékoztató

Megjelenik évente 14 alkalommal, 64 oldalon, a nemzeti csapatbajnoksággal összhangban.
Megrendelhető: Fehér Gyula, 1173 Budapest, Pesti út 62/A
Telefon: 256-0856
E-mail: fehergy@hu.inter.net
Éves előfizetési díj: 5300 Ft

MIZSEPACK NYOMDAIPARI KFT.
ISO 9001/14001, HACCP

Öntapadó címkék gyártása

Cím: 6050 Lajosmizse, Gyártelep 3. Web: www.mizsepack.hu
Tel.: 76/556-789, Fax.: 556-788, E-mail: adatirat@mizsepack.hu